

N:o 32.

Af Herr Nils Olsson: Om anslag till inlösen af skattefrälseräntor samt om verkställande i den mån dylik inlösen försiggått af skatteförenkling och persedlarnes omsättning.

Sedan många år tillbaka har frågan om grundskatternas afluftande från jorden förevarit vid riksdagarne, utan att denna viktiga fråga likväl ännu blifvit i någon mån löst, och alltjemt hafva, med år från år ökad styrka, från alla delar af landet framförts bittra klagomål öfver det orättvisa i en beskattningsform, som så ojemnt trycker idkarne af den näring, hvilken, såsom man i det längsta vill hoppas, framgent liksom hitintills skall förblifva vår modernäring.

Till följd af flertalets inom Första Kammaren motstånd (både många och mäktiga röster hafva der höjt sig *för* reformen) tryckas dock egarne af skattejorden fortfarande af dessa orimliga skatter.

Då jag emellertid är fullt öfvertygad att denna fråga i den närmaste framtiden ovilkorligen *måste* lösas, och då det naturligtvis är af högsta vigt att, vid en skeende utjemning af dessa sekelgamla orättvisor, all jord — så vidt möjligt är — blir likställd i beskattningsväg; men sådant icke kan låta sig göra, så länge en del af dessa grundskatter — de s. k. frälseräntorna — befinner sig i enskilda personers händer, vill jag härmed föreslå det Riksdagen ville bevilja medel till dessa frälseräntors inlösande eller, rättare sagdt, återlösande till staten.

Då jag begagnat ordet »återlösa», torde vara tydligt, att jag här endast åsyftar de räntor, som utgå af skattefrälsehemman, eller sådana räntor, som genom köp, byte eller gäfvu kommit från kronan i enskild persons hand.

Hvad deremot beträffar de frälseräntor, som utgå af frälsekattehemman, så, ehuru jag för min del icke skulle hafva någonting emot att jemväl dessa inlöstes till staten, fruktar jag, på grund af de uttalanden, som förekomma i så väl Kammarrådet Andersons som skatte-regleringskomiténs betänkanden, att Riksdagen skulle befinnas föga villig att anvisa medel härtill, enär dessa räntors tillkomst grundar sig utslutande på frivillig öfverenskommelse mellan enskilde personer.

Helt annorlunda ställer sig deremot frågan om det förstnämnda slaget af frälseräntor; dessa hafva från början varit kronan tillhöriga, men sedermera, tid efter annan, afhändts till enskilde, och på grund af denna sistnämnda omständighet, som ju icke stått i räntgifvarnes makt att förhindra, hafva dessa icke kunnat komma i åtnjutande af de, visserligen i och för sig obetydliga, lindringar, som genom skatteförenklingen af 1855 och skatteomsättningen af 1869 beredts egare eller innehafvare af kronoskattejord.

Syftet med mitt förslag är således att, genom skattefrälseräntornas inlösande till staten, bereda egare af skattefrälsehemman likställighet med egare af kronoskattehemman, och då många bland dem, som ifrigast motsatt sig grundskatternas fullständiga afskrifning, likväl erkänt och medgifvit behovet af att *någon* lindring bereddes de af samma skatter hårdast tryckte, torde jag våga hoppas att dessa nu icke skola motsätta sig ett förslag, som endast afser att genom tillämpning af skatteförenklingen och skatteomsättningen af 1855 och 1869 äfven på hemman af skattefrälse natur bereda dessa likställighet med kronoskattehemman.

Beträffande sjelfva sättet för räntornas inlösning har jag tänkt mig detta helst och hufvudsakligen böra ske på frivillighetens väg sålunda, att, då en ränteegare vill till staten afhända sin frälseränta, borde han förete en af Kammarkollegium verkställd uträkning å räntans medelvärde efter de senaste tio årens markegångspris för det län, hvarifrån räntan utgår, hvilket räntebelopp sedan multipliceras med talet 20. Då det kapital, som sålunda erhålles, ju måste anses vara räntans verkliga värde, torde med skäl kunna invändas, att en ränteegare lika gerna behåller räntan som han säljer den, och att få ränteegare skulle komma att begagna sig af rättigheten att sälja sina räntor till Kronan. Det torde därför blifva nödvändigt att medelst någon förhöjning utöfver verkliga värdet söka få ränteegarne så intresserade för försäljningen, att ränteköpen snarast möjligt må varda verkställda. Denna förhöjning torde dock icke behöfva sättas synnerligt hög, dels emedan räntebördan ju alltid är förenad med större kostnad och besvär än upp-

bärandet af ränta å ett utlånt kapital, och dels emedan räntegifvarne ega rättighet att leverera räntan in natura, hvarigenom naturligtvis upp-
börden blir ännu mera besvärlig och kostsam. På dessa skäl tror jag,
att den ifrågasatta förhöjningen icke behöfver bestämmas till högre än
2 procent af räntans kapitalvärde, så att t. ex. en ränta, hvars kapital-
värde utgjorde 20,000 kronor, skulle lösas med 20,400 kronor.

Beträffande beloppet af den summa, som borde ställas till Re-
geringens förfogande i och för inköp af frälseräntor, synes af Herr
Kammarrådet Andersons betänkande af den 15 September 1874 att kapital-
värdet af samtliga skattefrälseräntor utgör omkring 2,800,000 kronor,
men då man vet, att en del af dessa är fideikommisegendom och af
denna orsak icke torde få försälas förr än dertill erhållits Kongl. Maj:ts
tillstånd, har jag trott att, för första året och till dess det visat sig i
huru stort omfång räntegarne vilja begagna sig af rättigheten att för-
sälja räntorna, det skulle vara för ändamålet tillräckligt att anvisa ett
belopp af 500,000 kronor.

På grund af hvad jag sålunda anført, vågar jag föreslå:

a) att Riksdagen ville till regeringens disposition
för år 1885 ställa ett förslagsanslag af 500,000 kronor
att, i den mån anbud om försäljning af skattefrälse-
räntor från vederbörande räntegare ingår, användas
till inlösen åt statsverket af samma räntor, samt

b) att Riksdagen ville genom skrifvelse till Kongl.
Maj:t anhålla det Kongl. Maj:t ville förständiga Kammar-
kollegium att, i den mån skattefrälseräntor till stats-
verket inköpts, verkställa den skatteförenkling och
persedlarnes omsättning, som innefattas i Kongl. Kun-
görelsen den 11 Maj 1855 och Kongl. Förordningen
den 23 Juli 1869.

Om remiss af denna motion till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm 24 Januari 1884.

Nils Olsson.
fr. Södermanlands läu.

Häruti instämmer

P. G. Petersson
fr. Östergötlands läu.